

Національний прапор над куполом
Верховної Ради України. 4 вересня 1991 р.

З ІСТОРІЇ СИНЬО-ЖОВТОГО СТЯГУ НАД КУПОЛОМ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Погожий літній день. Екскурсійна прогулянка Маріїнським парком. Побіжний погляд на величну будівлю Верховної Ради. Нині вона – біла, ошатна. А над куполом – синьо-жовтий прапор. Прапор незалежної України. Країни гордих, працьовитих людей, які понад усе люблять волю. Віками в серцях несли вони цей символ свободи, обороняли його, гинули за нього.

Всі народи мають свою символіку. Одні люблять клен, інші – березу, ще інші – кедр. А для українців наймиліша верба рясна та калина красна. А ще оцей синьо-жовтий прапор, до якого Україна повернулася знову через багато століть неволі і лиха.

Колір несе інформацію, впливає на психіку людей. Червоний атакує мізки, викликає сильні емоції аж до агресії, зелений діє розслаблююче й заспокійливо, жовтий вселяє оптимізм і радість, блакитний колір пов'язаний з поняттям про захист. Коли ми дивимось на блакитний колір, відразу ж виникає думка про небо й спокійне море. Синьо-жовтий поєднує блакить неба і золото ланів.

Прапор як державний символ виник давно. І символ української державності – жовто-блакитний стяг – має дуже давню історію. Блакитний і золотий кольори використовувалися ще в княжу добу. 1256 року *Данило Галицький* затвердив герб, на якому зображений золотий лев на блакитному полі. Жовто-блакитні прапори майорили над козацькими полками ще в XVII столітті.

Своєрідна канонізація синьо-жовтого кольору як українського національного відбулася ще 1848-го року під час європейської «весни народів». У червні 1848 року на міській ратуші Львова вперше замайорів жовто-блакитний прапор. З того часу прапори в національних кольорах використовують в усіх урочистих подіях, особливо під час проведення Шевченківських свят.

Перше офіційне визнання синьо-жовтого прапора відбулося 22 березня 1918 року – Центральна Рада прийняла Закон, затвердивши поєднання жовтого і блакитного кольорів як національного символу Української Народної Республіки. Довгі роки зрадянщений український народ жив під чужим червоно-синім полотнищем з символами радянської держави – серпом і молотом.

І ось настав 1991 рік – рік відродження Української держави. Омріяні довгоочікувані події – розвал «імперії зла», вихід зі складу Радянського Союзу, Всеукраїнський референдум із єдиним запитанням «Чи підтверджуєте Ви Акт проголошення незалежності України?». «Так!» відповіли більше 90 % громадян, які взяли участь у голосуванні.

24 серпня 1991 року після проголошення Акта незалежності України група народних депутатів *В'ячеслав Чорновіл, Микола Поровський, Левко Лук'яненко, Ярослав Кендзьор, Іван Заєць, Лесь Танюк, Дмитро Павличко* та інші внесли синьо-жовтий український прапор до сесійної зали Верховної Ради.

Бій одлунав.
Жовто-сині знамена
Затріпотіли на станції знов.
Володимир Сосюра

Світлина унікальної історичної події внесення Прапора України до зали Верховної Ради України, опублікована в газеті «TIME» від 9 вересня 1991 р. під заголовком «A self-declared Ukraine nation shows its flag». Фото Єфрема Лукацького. Київ, 24 серпня 1991 р.

Які ж події передували підняттю державного прапора над куполом Верховної Ради?

"На перехідний період депутати домовилися не змінювати юридичного статусу прапору УРСР: до проведення референдуму про державну символіку червоно-синій залишатиметься «державним», а синьо-жовтий визначили, як «національний»" (О. Бухало). У перші дні незалежності навколо Верховної Ради постійно збиралися тисячі українців з різних областей та міст. Вони уважно слухали трансляцію сесії через гучномовці. Для них питання про національний прапор було принциповим.

О 18 годині 24 серпня 1991 року люди побачили, як на куполі опускається червоно-синій прапор. Невдовзі в небо підняли два стяги: червоно-синій та синьо-жовтий, що викликало надзвичайне обурення у присутніх.

Голова Верховної Ради **Леонід Кравчук** після розмови з депутатами дав розпорядження спустити прапор УРСР. Біля стін Верховної Ради почалося справжнє свято: натовп вітав депутатів **Дмитра Павличка**, **Ярослава Кендзьора**, **Левка Лук'яненка**, присутні співали «Ще не вмерла Україна!» та виголошували пафосні промови.

Через два тижні Президія Верховної Ради надала синьо-жовтому стягу статус офіційного, а через декілька місяців парламентарі прийняли постанову про державний прапор. Синьо-жовтий прапор без референдуму остаточно означив початок нової держави. І вже 4 вересня 1991 року національний синьо-жовтий прапор офіційно замайорів над Верховною Радою України.

Говорять учасники тих подій – люди, які в ті дні створювали історію незалежної держави.

Микола Пороський: «Від Софіївського майдану надійшла маніфестація, котра принесла під стіни Верховної Ради величезне полотнище синьо-жовтого прапора. На майдані його освятив єпископ УАПЦ **Володимир (Романюк)**. Процесія передала прапор нам, народним депутатам.

Всім клякнули на коліна і поцілували край знамена. Я тримав правий край прапора, а протилежний його кінець ніс **В'ячеслав Чорновіл**. Ми рушили із знаменом до Верховної Ради».

В'ячеслав Чорновіл: «Шановні колеги! Я хочу запропонувати невеличке доповнення. Мені сказали, що на вулиці є той прапор, з яким українці стояли на барикадах біля Державної Думи Росії. Я прошу, щоб саме цей прапор був встановлений у нашому залі. І ще я пропоную, щоб до того, коли приймемо рішення про національну символіку, про національний прапор, наш прапор був піднятий над куполом Верховної Ради».

Іван Заєць: «І тоді ми взяли цей прапор, внесли його в Верховну Раду. Особисто мене тоді переповнювала гордість за наш народ, за те, що українці не змарнували нагоду створити свою державу, адже створити державу – це найбільша перемога для нації».

Левко Лук'яненко: «Коли спускався радянський, а піднімався державний прапор у Верховній Раді незалежної України, люди не могли втриматися від радості.

Я підняв синьо-жовтий прапор боротьби і я маю пронести його стільки, скільки зможу, до самої смерті. А потім його підхопить хтось наступний і понесе далі. Який я у цьому ланцюгу – не має значення... Маю пронести його стільки, скільки зможу, до самої смерті».

Дорогі співвітчизники! Згадаймо з вдячністю всіх тих, хто боровся до останнього подиху, захищаючи честь нашої держави.

Тих, хто й сьогодні тримає оборону на Східному фронті під синьо-жовтими прапорами. Їх багато. Всім їм честь і слава, і всенародна вдячність. Серед них згадайте Героя України **Володимира Рибак**. Захищаючи жовто-блакитний прапор України у рідній Горлівці, він загинув. Його позв'язочному вбили вороги, бувши «старші брати». Схилить голови перед пам'яттю мужніх захисників України.

Любіть Україну. ■

Євгенія Щербина

редактор ВД «Академперіодика» НАН України

